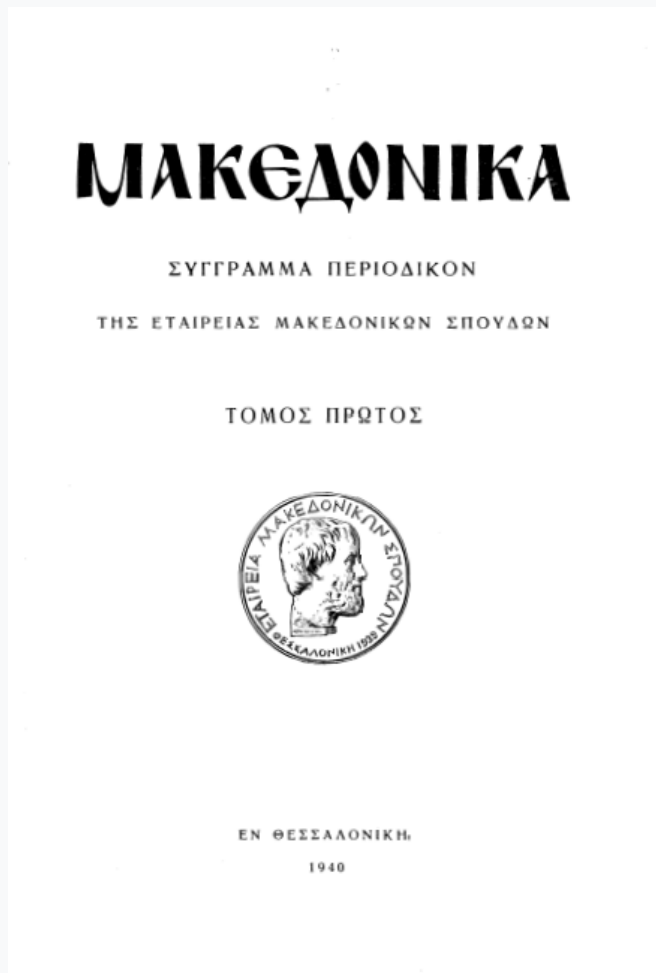

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Δύο Πατριαρχικά Σιγίλλια Διονυσίου του Δ' και Γρηγορίου του Ε'

Νικ. Π. Δελιάλης

doi: [10.12681/makedonika.9121](https://doi.org/10.12681/makedonika.9121)

Copyright © 2016, Νικ. Π. Δελιάλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Δελιάλης Ν. Π. (2017). Δύο Πατριαρχικά Σιγίλλια Διονυσίου του Δ' και Γρηγορίου του Ε'. *Μακεδονικά*, 1, 108–122. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9121>

ΔΥΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΣΙΓΙΛΛΙΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ Δ' ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ Ε'

Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Κοζάνης ἀποκειμένων ἐγγράφων ὑπάρχουν καὶ δύο εἰς τὸ πρωτότυπον σωζόμενα πατριαρχικά σιγίλλια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐν ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη - Κομνηνοῦ τὸ 1676, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ ἔθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε' τὸ 1798 ¹⁾. Τὸ πρῶτον σιγίλλιον ἐδημοσίευσά τὸ 1938 εἰς τὸ « Ἡμερολόγιον Δυτικῆς Μακεδονίας » τόμ. 7ος, σελ. 23-26, ἐπανεκδίδω δὲ τοῦτο ἐνταῦθα μετὰ τινων διορθώσεων. Τὸ ἕτερον σιγίλλιον Γρηγορίου τοῦ Ε' δημοσιεύεται ἐνταῦθα διὰ πρώτην φοράν. Ἐπισημαστέων τῶν ἐγγράφων τούτων παρατίθενται πανομοιότυπα ²⁾.

1. Σιγίλλιον Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Δ' ἔτ. 1676

Τὸ Σιγίλλιον τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τὴν ἄλλοτε ἀκμαίζουσαν σταυροπηγιακὴν, πατριαρχικὴν γυναικειαν Μονὴν τῶν ἁγίων Θεοδώρων τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης, τὴν εὐρισκομένην νοτιοδυτικῶς τῶν Σερβίων ³⁾. Τὸ ἀκριβὲς ἔτος τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς ταύτης εἶναι ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς, πρέπει

1. Πρβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν κοινοτήτων τῆς Μακεδονίας. Α. Ἀρχεὶα καὶ βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη 1939) σ. 69-70.

2. Ὁφείλω καὶ δημοσίᾳ νὰ εὐχαριστήσω ἐνταῦθα τὸν καθηγητὴν κ. Α. Σιγάλα, ὅστις εἶχε τὴν καλῶσύνην νὰ διεξέλθῃ τὴν ἐργασίαν μου ταύτην ἐν χ/φω καὶ νὰ συντελέσῃ οὕτω εἰς τὴν ἐπιμελεστέραν ἐκδοσὶν τῶν κατωτέρω κεκλιμένων.

3. Περὶ τῆς Μονῆς τῶν Ἁγ. Θεοδώρων πρβλ. ἐπίσης: Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ Πίνακες σελ. 600. Α. ΞΥΓΓΟΠΟΥΛΟΥ, Περὶ τῆς ἱστορίας τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῶν Σερβίων, ἐν Ἐπ. Ἐτ. Βυζ. Σπ. τόμ. 14 σελ. 566. Π. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης σελ. 37. ΡΑΛΛΗ — ΠΟΤΛΗ, Σύνταγμα, τόμ. 5 σελ. 120. Ν. ΔΕΛΙΑΛΗ, Χριστιανικὰ μνημεῖα Δυτ. Μακεδονίας, Ἐφημ. « Ἠχώ » Κοζάνης ἀριθ. 943 (9. Νο. 1930). Τοῦ αὐτοῦ, Ἠπειρωτικαὶ σημειώσεις, ἐν « Ἠπειρ. Χρονικά » τόμ. 7 σ. 246. Μ. ΚΑΛΙΝΔΕΡΗ, Σημειώματα ἱστορικὰ ἐκ τῆς Δυτ. Μακεδονίας σελ. 16. Γ. ΓΚΟΥΡΟΜΙΧΟΥ, Τὰ Σέρβια, ἐν Ἡμερ. Δυτ. Μακεδονίας 1932 σελ. 193. Ν. ΚΑΖΑΚΙΔΗ, Τὰ Σέρβια, ἐν Λεύκ. τοῦ νομοῦ Κοζάνης σελ. 107. Κ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Κοζανικά, ἐν Πανδώρα 22 (1872) σελ. 494. Θ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Τὸ μεσαιωνικὸν φρούριον τῶν Σερβίων σελ. 25.

ὁμως νὰ τὴν ἀναγάγωμεν εἰς τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν, διότι μνεῖα ταύτης γίνονται ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ, ἤτοι κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἔτος τῆς διαλύσεως τῆς Μονῆς μᾶς εἶναι ἄγνωστον. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρχεν αὐτὴ πρὸ διακοσίων περιέπου ἐτῶν, σήμερον δυστυχῶς σώζεται μόνον μικρὰ τις ἐκκλησία τῆς Μονῆς, ἐσωτερικῶς πλήρης διακεκοσμημένη ὑπὸ τοιχογραφιῶν, τὰς ὁποίας πρό τιнос ἐμελέτησεν ὁ ἄλλοτε Ἔφορος τῶν βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, νῦν δὲ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνδρέας Ξυγγόπουλος, ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν παλαιῶν ἐρειπωμένων ἐκκλησιῶν καὶ κάστρων τῆς περιοχῆς Σερβίων.

Διὰ τοῦ σιγίλλιου τούτου κατοχυροῦνται τὰ τοῦ κοινοβιακοῦ βίου τῶν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ 1676 μοναζουσῶν καὶ « ἢ τε κινήτῃ καὶ ἀκίνητος αὐτῶν περιουσία ». Ὡς εἴπομεν, τὸ σιγίλλιον τοῦτο σώζεται εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ ἐπὶ περγαμινῆς καταληγούσης εἰς γλώσσαν στρογγύλην μετὰ γωνιώδους προεξοχῆς διαστάσεων δὲ 0,51 πλάτ. × 0,59 ὕψ. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει 24 στίχους (μετὰ τῆς πατριαρχικῆς ὑπογραφῆς καὶ τοῦ πρωτοκόλλου 26). Τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ 21 Ἀρχιερέων. Τὸ μολυβδόβουλλον σώζεται, ἔχει δὲ διάμετρον 0,045 ἐκ. καὶ κρέμεται διὰ δεσμίδος μεταξωτῆς κλωστῆς χρώματος κυανοῦ ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ σιγίλλιου δι' ὀπῶν ἕξ διερχομένης. Ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ μολυβδοβούλλου ὑπάρχει, ὡς συνήθως, ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας μετὰ τοῦ βρέφους Χριστοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης παρόμοιον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου κείμενον. Ἐξεδόθη κατὰ τὴν δευτέραν πατριαρχίαν τοῦ πεντάκις εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ἀνεληθόντος (1671-1673, 1676-1679, 1683-1684, 1686-1687, 1693-1694) Διονυσίου τοῦ Μουσελίμη-Κομνηνοῦ.

Κείμενον

† Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Πολλοῖς προνομίοις, καὶ προτερήμασιν ὁ οἰκουμενικὸς ἀνέκαθε κατακεκόσμηται θρόνος, ἅτε δὴ οἰκουμενικός, καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἐπέρτατος, ἀλλὰ κἂν τούτῳ ἐξαιρέτως προσασποκεκλήρωται τὸ [βρα] | βραβεῦν δηλονότι κατ' ἐξουσίαν, καὶ ἐπ' ἀδείας ἐλευθεριότητα τοῖς καταπονουμένοις μοναστηρίοις, καὶ κατατροχομένοις, εἴτε τῇ τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίᾳ, εἴτε καὶ τοῖς πλησιοχωροῦσιν ἐπιστάταις, καὶ τὸ προνοοῖσθαι τῆς βελτιώσεως αὐτῶν, καὶ συστάσεως ἐφ' ᾧ τὰ ὑπὸ εὐσεβείας, καὶ εὐλαβείας ὅτι πλείστης ἀνοικοδομηθέντα ἱερὰ καταγώγια, μὴ τὴν ἀλωὴν ἀμοιροῦντα φρονίδος, ἐρείπια γίνονται. Ὅθεν καὶ | τὸ ἱερὸν μοναστήριον τὸ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων τιμώμενον

- ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Διονυσίου τοῦ Σιδέρη, τετιμημένον τῷ πατριαρχικῷ ὀνόματι, τοῦτέστι σταυροπήγιον ὄν, γράμμασι συνοδικοῖς πατριαρχικοῖς τῶν πρὸ | ἡμῶν ἀοιδήμων πατριαρχῶν, ᾧ σχολάζουσι καλογραῖαι προσευχαῖς καὶ νηστείαις προσέχουσαι, ἀποταξάμεναι τῷ κόσμῳ, καὶ πρὸς τὸν μονήρη βίον ἀνατρέχουσαι τετιμημένως, καὶ εὐαγῶς διάγουσαι καὶ πάνν σεμνῶς | καὶ θεαρέστως πολιτευόμεναι, ἥδη δὲ τούτου τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου εἰς ἔνδειαν δυνάμεως κατανήσαντος, καὶ καταπονουμένου καὶ χειρὸς δεομένου πατριαρχικῆς, πρὸς καθαρισμὸν, καὶ συμπλήρωσιν τῆς | ἀσθενείας τῶν ἐνασκουμένων θεοσεβῶν γυναικῶν, ὅπως μὴ ἐνωχλοῖντο ὑπὸ τινων, σφαδαζόντων τὴν τῶν καλῶν ἀνατροπὴν ἢ μετριότης ἡμῶν ἅτε τῆς περιωπῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐντετυχηκῦα | καὶ ὄση δύναμις συνιστᾶν τὰ συστάσεως δεόμενα ἐγνωκῦα, ὡς λόγον ὑφέξουσα περὶ πάντων τῶν θεόθεν αὐτῇ ἐμπειστευμένων οὐ μόνον γυναιξίν ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀνδράσιν, καλὸν παρά- |
- 10 δειγμα γιγνομένων, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπλῶς δεόμενον χειρὸς βοηθείας, ἀπεφῆναιτο διὰ γράμματος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγιλλιώδους συστήσῃαι τὸ εὐαγὲς τοῦτο μοναστήριον, καὶ βεβαιῶσαι | ἐφ' ᾧ τῶν βασκανόντων τὰς τοιαύτας ἀγαθοεργίας ἀνατροπὴν τινα μηχανήσαιο, (καὶ γὰρ εἴωθε τοῦτο ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι) τούτου χάριν καὶ γράφουσα ἐν ἀγίῳ ἀποφαίνεται | πν(εύματι) μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πν(εύματι) ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τοῦ διαλειφθέντος τούτου μοναστηρίου τοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχί | αν τῆς ἐπισκοπῆς Σερβίων, τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Διονυσίου τοῦ Σιδέρη ὄντος, καὶ ἐπιλεγομένου, πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου, καὶ τοῖς σταυροπηγιοκοῖς προνομίοις σεμννομένου, ὡς τὰ | παλαιγενῆ τῶν ἀοιδήμων πατριαρχῶν γράμματα διαλαμβάνουσιν, ἕως οὗ ὁ ἥλιος τὸν ἴδιον διατρέχει κύκλον, αἱ ἐν αὐτῷ ἐρυσκόμεναι μονάζουσαι καλογραῖαι. Ὡσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶθι | σται ζῆν κοινοβιακῶς καθὰ καὶ ἕτερα μοναστήρια, καὶ μηδὲν ἴδιον ἔχειν, καὶ φροντίζειν τῆς συμπνοίας καί, ὁμονοίας ἀλλήλων, καὶ αἱ λοιπαὶ πᾶσαι ὑποτάσσεσθαι τῇ προεσιῶσῃ, ἵνα φυλάττοιο τὰ | ξις, τὸ γὰρ ἄτακτον πανταχοῦ λυπηρόν, καὶ μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης, καὶ θελήσεως ἐκείνης, ἐξεληθούσης δὲ τοῦ βίου τῆς προεσιῶσης, πάλιν ἐκλέγεσθαι ἀπὸ τούτων τὴν ἐπισημοτέραν κατ' ἀρε- | τήν, καὶ ἀποκαθίστασθαι προεσιῶσαν καὶ διοικεῖσθαι μετ' ἀλλήλων ἄνευ ἔριδος, καὶ φιλονεικίας, καὶ τὰ πράγματα τῶν ἐνασκουμένων ἐν αὐτῷ μοναζουσῶν, ὅσα εἰσηνεγκον φέρουσαι | κινήτὰ καὶ ἀκίνητα, καὶ ὅσα ὑπὸ τὴν δεσποτείαν αὐτῶν ἔχουσιν, ἀναφαίρετα εἴησαν, καὶ ἀναπόσπαστα μετὰ θάνατον ἐκείνων, ὡς ἅπαξ προσηλωθέντα, καὶ ἀφιερωθέντα | τῷ σταυροπηγίῳ τούτῳ παρὰ παντὸς προσώπου συγγενικοῦ τούτων, μηδεὸς ἄδειαν ἔχοντος τῶν πάντων, ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, ἄρχοντος, ἢ ἀρχομένου, τῶν ἐγχωρίων, 20 καὶ ἐμπολιτενο | μένων ζητεῖν παρ' αὐτῶν δικαίωμα αὐθεντικόν, διὰ τὰ προσόντα αὐτῷ ὑποστατικά κινήτὰ ἢ ἀκίνητα, καὶ ἐνοχλεῖν αὐτὰς σχολάζού-

Σιγίλλιον Διονυσίου τοῦ Δ' ἔτ. 1676

25 σας τῆ προσευχῇ, καὶ ταῖς δεήσεσιν, ἧ | ἀποστρεῖν τι τούτων, καὶ ἀφαρπά-
 ζειν, ἧ κατεπεμβαίνειν τοῦ σταυροπηγίου τούτου, τοῦ ἤδη ἀρχιερατεύοντος
 κατὰ τόπον καὶ τῶν μετέπειτα, καὶ ζητεῖν παρ' αὐτῶν τι πολὺ, ἧ ὀλίγον ἀσύ-
 νηθες, ὡς | πάντῃ ἐλευθέρου ὄντος, καὶ ἀσυδότη, καὶ ἀκαταπατήτου καὶ ἀκα-
 ταζήτητου, παρὰ παντὸς προσώπου, μόνου τοῦ ἡμετέρου μνημονευόμενον ὀνό-
 ματος, καὶ μηδενὸς ἄλλον, ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς | τελεταῖς, καὶ ἀκολουθίαις.
 ὅστις δὲ τὰ ἐναντία φρονεῖ τῶν ὧν ἀπεφηνάμεθα, περὶ τούτου τοῦ σταυρο-
 πηγίου καὶ ἀνατροπῆν τούτων προξενήσῃ, ἀφωρισμένος εἶη ἀπὸ Θεοῦ τοῦ
 παντοκράτορος | καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλν-
 τος, αἰωνίως, αἱ πέτραι, τὰ ξύλα, ὁ σίδηρος λυθῆσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς,
 καὶ ἔξω τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. ὅθεν καὶ | εἰς βεβαίωσιν γέγραπται τὸ
 παρὸν ἐν μεμβράναις σιγιλλῶδες γράμμα καὶ προσανέθητο τῷ σεβασμίῳ τούτῳ
 σταυροπηγίῳ ἐν ἔτει σ(ωτη)ρίῳ αχρὸς', μηνὶ νοεμβρίῳ, ἰν(δικτιῶνος) ιε.

† Διονύσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
 Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὁ Λέρκων Μακάριος	† Ὁ Σμύρνης Μακάριος
† Ὁ Ἀμασειᾶς Γεράσιμος	† Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας
† Ὁ Νικαίας Σωφρόνιος	† Ὁ Σοφίας Μελέτιος
† Ὁ Δρύστρας Διονύσιος	† Ὁ Αἴνου Ματθαῖος
† Ὁ Λιπίστης Θεοδόσιος	† Ὁ Σερρών Νεκτάριος
† Ὁ Διδυμοτείχων Γρηγόριος	† Ὁ Λαρίσσης Ἰωάννης
† Ὁ Προύσης Καλλίνικος	† Ὁ Βιζύης Γεράσιμος
† Ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος	† Ὁ Κορίνθου Ζαχαρίας
† Ὁ Θεσσαλονίκης Μελέτιος	† Ὁ Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος
† Ὁ Εὐρίπου Μελέτιος	

2. Σιγίλλιον Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἔτ. 1798¹⁾

Τὸ σιγίλλιον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς πρώτης πα-
 τριαρχείας τοῦ ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε' τὸ 1798, ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν
 Μονὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος (Ἰλαρίωνος ἢ Λαριούς), ἣτις εὐρίσκεται ἐντεῦ-
 θεν καὶ παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκιμος, ὅχι δὲ μακρὰν τοῦ σημε-
 ρινοῦ χωρίου Αἰανὴ καὶ εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι περίπου χιλιομέτρων ΝΑ τῆς
 πόλεως Κοζάνης. Δι' αὐτοῦ ἀνανεοῦνται καὶ ἐπικυροῦνται προγενέστερα πα-

1. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Μ. ΓΕΛΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ Πί-
 νακες, οὔτε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Τάκη Κανδηλώρου εἰς τὸ βιβλίον του «Γρηγόριος ὁ Ε'».

τριαρχικά σιγίλλια, ἐκδοθέντα διὰ τὴν αὐτὴν Μονὴν ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Σεραφεῖμ Β' (1761) καὶ Νεοφύτου Ζ' (1794).

Σιγίλλιον Γρηγορίου τοῦ Ε' ἔτ. 1798

Καὶ τῆς Μονῆς ταύτης τὸ ἔτος τῆς ιδρύσεως εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀγνωστον. Ἡ παλαιὰ Βασιλικὴ μετὰ τρουλλοῦ τῆς Μονῆς ἦτο ἀρχιτεκτόνημα τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Βυζαντινῆς περιόδου ἐσώζετο δὲ πλὴν τοῦ τρουλλοῦ μέχρι τοῦ 1908, ὅτε τὸ πρῶτον τὴν ἐπεσκέφθη. Ἡ παράδοσις παρὰ τοῖς μοναχοῖς ὅτι ἐν αὐτῇ ἱεροῦργησε δυτικὸς τις κληρικὸς φαίνεται ὅτι συνέβαλεν

ώστε νὰ ἐγκαταλειφθῆ αὐτὴ καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐρειπωθῆ¹⁾. Ἐντὶ αὐτῆς καὶ πλησίον αὐτῆς εἰς τὸ μέσον τῆς ὄλης Μονῆς ἀνηγγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1861 ἡ νῦν ὑφισταμένη ἐκκλησία, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σουλτανικοῦ τινοῦ φερμανίου τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1861, ἐναποκειμένου εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Κοζάνης²⁾.

Τὸ σιγίλλιον εἶναι ἐπίσης ἐπὶ περγαμνῆς γραμμένον, διατηρουμένης καλῶς καὶ ἐχούσης διαστάσεις 0,52 πλάτ. × 0,54 ὑψ. Ἡ βοῦλλα δὲν σώζεται σήμερον. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει 49 στίχους, μετὰ τοῦ πρωτοκόλλου καὶ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πατριάρχου ἐν ὄλῳ 51. Τὴν πατριαρχικὴν ὑπογραφὴν ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαὶ ἑνδεκα Μητροπολιτῶν. Ἐπὶ τοῦ νότου τῆς περγαμνῆς ὑπάρχει τὸ ἐξῆς σημεῖωμα ὑπ' ἄλλης χειρός: Τῷ ἐπισκόπῳ Σερβίων τῆς ζωοποιοῦ Τριάδος.

Κείμενον

+ Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ὅσα μὲν κατὰ τοὺς θείους θεσμοὺς καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας τυγχάνει διακυβερνώμενα πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, καὶ τὸ ἔλεος μέγιστον. Ὅσα δὲ τοῦναντίον παραβαί | νει τῶν ὅρων ἐπιτροπόμενα, ἐν τούτοις προφανῆς ἡ ἀκοσμία, κατάδηλος ἡ φθορά, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια. εἰ γὰρ καθάπερ οἱ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἐκκλησιῶν νόμοι, οὕτω καὶ οἱ περὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ὑπὸ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀπαράτρητοι διαφυλάττειντο, καὶ τῆς κατὰ νόμους ἐπιμελείας καὶ προστασίας κήκεῖνα ἤξιούντο 5 παρὰ τῶν | ἀεὶ πατριαρχενόντων, οὐκ ἂν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ δεινὰ τοῖς μοναστηρίοις συνέβαιεν. ἀλλ' ἐπειδὴ, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, τῶν ἱερῶν παρημελημένων νόμων, εἰς τοσαύτην προῆλθον ἀκαταστασίαν καὶ ἐλεεινὴν | ἀπώλειαν τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγῶγια, διὰ ταῦτα ἐνθὺς ἀνειληφόσιν ἡμῖν τοὺς οἰκίας τοῦ παγκοίνου τουτουῖ σκάφους, ἔδοξε παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ παρημελημένα αὐτὰ εὐαγγῆ μοναστήρια διορθώσασθαι ἐφορῶσι | πρὸς τὸ ἐκείνων συμφέρον, ὡς μέλη γνήσια ὄντα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῷ σταυροπηγιακῷ καὶ πατριαρχικῷ προνομίῳ τετιμημένα. ἄλλως τε οὐδὲ καινοὺς τινας ἀφ' ἐαυτῶν νόμους φέρουσιν | ἀλλ' ἀρχαίους ἀνανεου-

1. Διὰ διατάγματος δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τεύχ. Α', ἀριθ. φύλ. 225 σελ. 1459, προσηγήθη ἡ Μονὴ αὕτη τὸ 1925 εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος κειμένην Μονὴν Ζιτανίου.

2. Περβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 91, 16.

μένοις καὶ γεραροῦς. τὴν γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προστασίαν
 τοῖς ἐπισκόποις ἐπιτρέπονσιν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες, τὸν τοῦ
 Θεοῦ φόβον προτίθεσθαι διακελευόμενοι. ἵνα, | εἶγε δέοιντο, καὶ αὐτοὶ ἀπο-
 λαμβάνωσιν, ὃν τρόπον ὁ λή'ος τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανῶν, καὶ ὁ κέ'ος τῆς
 ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἱερῶς Συνόδου, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν
 Νικαίᾳ, ὃ τε ιε'ος καὶ ὁ ιβ'ος καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ | ὁ ιε'ος καὶ ὁ μθ'ος τῆς ἐν 10
 Τρούλλῳ, καὶ ἄλλοι πλεῖστ' ὅσοι σεπτοὶ νόμοι καὶ κανόνες, σαφῶς φαίνονται
 τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις διδόντες, ὥστε μετα-
 λαμβάνειν μὲν καὶ αὐτοὺς τῶν δεόντων, εἴ | γε δέοιντο εἰς τὰς ἑαυτῶν χρείας,
 τὴν δὲ περὶ ἐκεῖνα ἐπιμέλειαν μεγίστην τε, καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ποιεῖσθαι,
 ἵνα προστατεύωσιν αὐτῶν, καὶ οἰκονόμους, καὶ ἐπιτρόπους, καὶ ἡγουμένους
 ἀποκαθιστῶσιν ἐν αὐτοῖς, καλῶς | περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τούτων
 ἐπιμελούμενοι, ἵνα μὴ δι' ἀμέλειαν ἐνοχοὶ γένωνται τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπι-
 τιμίαις. οἱ δὲ οἰκονόμοι, ἡγούμενοί τε καὶ ἐπίτροποι διαμένουσιν ὑπὸ τὴν
 ἐξουσίαν τῶν ἐπι | σκόπων, καὶ δίχα τῆς ἀδείας αὐτῶν μήτε πωλῶσι μονα-
 στηριακόν τι κτῆμα, ἀλλ' οἰκονομῶσι καλῶς πρὸς τὴν ἐκείνων ὁδηγίαν καὶ
 ἄδειαν, ὅπως μὴ καὶ αὐτοὶ ὡς ἀνατρέποντες τοὺς ἐκκλησιαστικὸνς τούτους
 δροὺς καὶ κανό | νας, βαρυνάτωσι ὑποπέσωσι τοῖς ἐπιτιμίαις καὶ τιμωρίαις.
 Ταῦτα μὲν οὖν οἱ θεῖοι νόμοι ἀποφαίνονται περὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων·
 τούτων δὲ τὰ μὲν τοῖς κατὰ τόπον ἐπιτετραμμένοις ἐνοριακὰ τῆς προσηκού-
 σης | ἀρχιερατικῆς ὡς εἰκὸς ἐπ' αὐξήσει τυγχάνει ἐπιμελείας, μόνα δὲ τὰ τῆ 15
 σταυροπηγιακῆ ἀξία τετιμημένα, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, πρὸ χρόνων πολλῶν παρη-
 μέληται· καὶ δέον, ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος, διοικεῖσθαι αὐτά, καὶ ἐκ | παντὸς
 τρόπου ἐπιμελείας τῆς ἀναλόγου ἀξιοῦσθαι, ὅπως αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν
 ὑπάρχοντα διαμένῃ, περιποιῆται δὲ τὰ προσγενησόμενα ἕν' τῶν δὲ φαύλων,
 τὰ μὲν προσόντα ἀποδιοπομπεῖται, τὰ δὲ συμβῆ | σόμενα ἂν διακωλύονται.
 τοιαύτην οὖν κατὰ νόμους τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πάντων τῶν σταυροπηγιακῶν ἡμῶν
 μοναστηρίων καθόλου φροντίδα κατεβάλλομεν, ἐκθέμενοι κατὰ κοινὴν γνώ-
 μην, καὶ συνοδικῆν διάγνωσιν, ἱερὸν | τόμον ἀποφαινόμενοι συνφθὰ τοῖς
 ἱεροῖς νόμοις καὶ τοῖς ὧδε γραφομένοις, περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀρίστης διοι-
 κήσεως ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου, καὶ εὐνομίας τῶν ἀσκουμένων
 ὁσιωτάτων π(ατέ)ρων, καὶ τῆς δυνατῆς ἂν | τιλήψεως, καὶ ἀμέσου προστα-
 σίας αὐτῶν παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνανεοῦν-
 τες τὰ παλαιγενῆ πατριαρχικά, καὶ συνοδικὰ αὐτῶν σιγίλλια δωρεάν, καὶ ἐπι-
 κυροῦντες ἅπαξ τὰ σταυροπη | γιακὰ αὐτῶν προνόμια, εἰς διηνεκῆ συντήρησιν 20
 αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, μὴ δεόμενα ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως. ὡς καὶ
 περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης, τῇ ὑποκειμένη τῇ ἀγιωτάτῃ
 μητρο | πόλει Θεσσαλονίκης ἱεροῦ καὶ σεβασμίου μοναστηρίου, τοῦ σεμννο-
 μένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρ-
 χιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μετοχίου αὐτοῦ, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου

τοῦ μεγάλου. ἐνεφα | νίσθησαν γὰρ ἤδη ἡμῖν δύο πατριαρχικά, συνοδικὰ σιγγιλιώδη γράμματα Σεραφείμ¹⁾ τε καὶ Νεοφύτου²⁾, περιέχοντα διτι Διονύσιος τις μοναχὸς ἀνήγειρε τὸ εἰρημένον μοναστήριον, ἀναθέμενος τὸ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μο | νίδριον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου³⁾ εἰς μετόχιον τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων μοναστηρίου τῆς ἁγίας τριάδος. εἰς ἀνακαινισιν οὖν τούτου γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος, ἀποφαινό | μεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ ὀνηθὲν ἱερόν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον, τὸ σεμνυνόμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς | ὑπερουσίου καὶ ζωοποιοῦ τριάδος, τὸ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ Κοζάνης, τῇ ὑποκειμένη τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Θεσσαλονίκης⁴⁾, μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἐλασσῶνος μετοχίου αὐτοῦ, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, | καὶ μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενησομένων ἂν, ὡς ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρό | νον ὑπάρχη καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται, ἡμέτερον πατριαρχικόν, σταυροπηγιακόν, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον, καὶ ὅλως ἀνενόχλητον παρ' οὐτινοσοῦν προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονομένου ἐν αὐτῷ | τοῦ καρογικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχον καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ ἠγούμενον ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίαις μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίζαν. | καὶ προῶτον μὲν ὑπάρχη ἀπηλλαγμένον πάσης ἐξαρχικῆς ἐξουσίας καὶ δεσποτείας. δευτέρον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπαραιτήτως γρόσια ἑκατὸν πενήκοντα εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκ | κλησίας, καὶ λαμβάνη ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν κατὰ τὸ ὕφος τῶν ἐπαρχιῶν. καὶ οὕτως ἀναλαβὸν τὸ

1. Βλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικοὶ πίνακες, σελ. 649, 653.

2. Πρβλ. ΔΙΟΝ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας. « Ἑλληνικά » 6 (193) σελ. 137-140.

3. Τὸ πρόην μετόχιον ἐξειλίχθη βραδύτερον εἰς μονὴν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, κεῖται δὲ παρὰ τὰς ὑπορείας τοῦ ὄρους Σιάγκα τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Πιερίων (ὑψόμ. 1595) εἰς ἀπόστασιν 15 περίπου χιλιομέτρων ΝΑ τῆς πόλεως τῶν Σερβίων καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Μονῆς Ὀλυμπιωτίσσης, τῆς Μητροπόλεως Ἐλασσῶνος. (Βλέπε Ἐπετηρίδα Βυζαντινῶν σπουδῶν, τόμ. Δ' σελ. 315 κ. ἑ.).

4. Περὶ τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης πρβλ. ΡΑΛΛΗ-ΠΟΤΑΝΗ, Σύνταγμα τῶν θείων κανόνων, τόμ. Ε' σελ. 478. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Νοταρᾶ) Πατριαρχοῦ Ἱεροσολύμων, Σύνταγματιον περὶ τῶν ὀφρικίων κ.λ.π., Βενετία, 1778, σελ. 72. Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ σύγχρονος ἱεραρχία, σελ. 79. Π. Ν. ΛΙΟΥΦΗ, Ἱστορία τῆς Κοζάνης, σελ. 51, 115. « ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ » τόμ. 2 σελ. 473 καὶ 687. « ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΔΕΥΚΩΜΑ », (ἔκδοσις Ἰ. Χατζηϊωάννου) τόμ. 4', σελ. 231, τόμ. 6 σελ. 70.

ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας προνόμιον, καὶ καλῶς διοικούμενον ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμῶς ἀγιωτά | του πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὃ ἐν αὐτῷ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτός, γράφῃ ἀμέσως πρὸς τὴν καθ' ἡμῶς τοῦ Χ(ριστο)ῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἀξιῶται τῆς προσηκού | σης ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις χρεῖαις καὶ ὑποθέσει. τρίτον διαφυλάττονται καταγεγραμμένα ἐν τῷ διωρισμένῳ κώδικι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερῶματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρέη, καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου | ὄνομα. τέταρτον δέ, τὸ σιγίλλιον αὐτοῦ ἔχῃ μένειν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀπαράβατον, μὴ δεόμενον ποτὲ ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως ἐκκλησιαστικῆς. πέμπτον, μηδεὶς τοῦ λοιποῦ γίγνηται ἐν αὐτῷ ἡγούμενος, ἄνευ γράμματος | πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴν ἔλονται αὐτὸν γνώμη κοινῇ οἱ συγκοινοβιάται π(ατέ)ρες, τότε ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν κοινῇ ἐνυπόγραφος καὶ ἐσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικὸν | πατριάρχην, καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθίσταται ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου, σημειουμένου καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ δηθέντι κώδικι, ὀφείλων κατ' ἔτος ἐξαποστέλλειν ἀκριβῆ ἐνυπόγραφον καὶ ἐσφράγιστον | καταγραφὴν τῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. ἔκτον, ἡ σφραγὶς τοῦ μοναστηρίου διαίρεθῆ εἰς τμήματα τέσσαρα, καὶ ἡ μὲν λαβὴ παρακατατεθειμένη ὑπόρχῃ τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα τμήματα | τέσσαροι συγκοινοβιάται πατρῶσιν, ἐκλεγόμενοι κοινῶς παρὰ πάντων τῶν συγκοινοβιατῶν π(ατέ)ρων. ἕβδομον, οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσσαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν, μὴ ἔχωσιν ἄδειαν καθ' ἑαυτοὺς σφραγίζειν μοναστη | ριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν προκριωτέρων ἐν τοῖς συγκοινοβιάταις, ὑπογραφομένων κἀκείνων ἰδίαις χερσίν. αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα ὁμολογία, νομίζονται μὴ τοῦ | μοναστηρίου, ἀλλ' ἰδίαί τῶν κατ' ἰδίαν σφραγισάντων, καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἰδίων ἀποπληροῦσι τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις χρηματικὰς ποσότητας. οὗτοι δὲ δηλαδὴ ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν τεσσάρων τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ τῆς | σφραγίδος τμήματα ἔχωσι πᾶσαν πληρεξουσιότητα τῆς ἐκκλησίας, ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ τοὺς ἐκνευροῦντας τοὺς μειερχομένους τὸ ἄθλον τῆς ἀσκήσεως, καὶ μὴ πειθομένους τελευταῖον | διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς ἀναγγέλλειν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὄγδοον, μηδεὶς τοῦ μοναστηρίου τούτου δύναται τοῦ λοιποῦ πωλεῖν μοναστηριακὸν ὑποστατικὸν ἄνευ τῆς νομίμου εἰδήσεως τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰ μὴ μόνον τὰς | κατ' ἔτος ἐπικαρπίας καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματα διὰ τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας. ἔννατον, ἐπειδὴν ἐν χρεῖα χειροτοσίας γένωνται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν ἡμῶν τοῦτο μοναστή | ριον, ὃν ἂν βούλωνται τῶν ἀρχιερέων φέροντα ἔγγραφον ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς

35

40

παρατηρήσεως. δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον, ὀφείλωσιν οἱ ἐν αὐτῷ συνα | σκού-
 45 μνοι π(ατέ)ρες φυλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράρτεπτα καὶ ἀπα-
 ράβατα διὰ παντός, καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν
 σεμνῶς, εἰρηρικῶς καὶ ἀμέμπτως, κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναστικοῦ ἐπαγγέλ-
 50 ματος, ἀφορῶντες πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν, καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαγω-
 γὴν καὶ πολιτείαν, καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ αὔξησιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τούτου
 σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου, ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας
 τῆς | ἀγρύπνως προνοούσης περὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σταυ-
 ροπηγιακῶν ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις διαφυλάτ-
 τειν τὴν ἀρχαίαν διατύπωσιν ἀπαράρτεπτον. ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν χριστια-
 νῶν ἴε | ρωμένος ἢ λαϊκὸς ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, τολμήσει παρα-
 βῆναι ὁπωσοῦν τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καὶ κανονικῶς ἀποφανθέντα, καὶ
 ἀνατρέψαι τι τῶν ἀνωτέρω καταγεγραμμένων, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἶη, |
 καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος, καὶ πάσαις ταῖς
 πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ
 αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γέεννης. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν | ἀσφάλειαν ἐγένε-
 50 το καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν συγγιλιῶδες ἐν μεμβρά-
 ναις γράμμα, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
 στοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, τῷ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ | διορισθέντι, καὶ ἐδόθη εἰς τὸ
 δηθὲν μοναστήριον. ἐν ἔτει σωτηρίῳ, χιλιοστῷ, ἑπτακοσιοστῷ, ἑννεηκοστῷ,
 ὀγδόῳ, κατὰ μῆνα φεβρουάριον, ἐπὶ νεμήσεως πρώτης.

**† Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
 νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

† ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ	† ὁ Δέρκων Μακάριος
† ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος	† ὁ Παροναξίας Νεόφυτος
† ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ	† ὁ Προύσης Ἄνθιμος
† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος	† ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαίας
† ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος	† ὁ Λαρίσης Διονύσιος
† ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας	

3. Συνοδικὸν γράμμα τοῦ 1776

Παραθέτομεν τὸ κάτωθι συνοδικὸν γράμμα, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀπαντῶμεν εἰς τὴν σελ. 41 τοῦ κώδικος τῆς ἐπισκοπῆς Σερβίων τοῦ 1768¹⁾ καὶ τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, ὡς καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀνωτέρω σιγίλλιον τοῦ Διονυσίου, εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.

1. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἱερατεία καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτ. Μακεδονίας σελ. 98.

Ἰσον τοῦ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος περὶ τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων τῶν ἐν ἀγίοις Θεοδώρων ἄνωθεν τῆς πολιτείας Σερβίων.

Σωφρόνιος ἑλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης:

† Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, καὶ ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ γέροντες χρήσιμοι, καὶ προεστῶτες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἀνηνέχθη ἡμῖν, καὶ ἐδηλοποιήθη παρὰ τῆς σῆς θεοφιλίας, ὅτι τινὲς κακότροποι χριστιανοὶ τῆς πολιτείας Σερβίων καὶ τοῦ χωρίου Κάλιανη¹⁾ λεγομένου, ἀπ' ἐναντίας φερόμενοι, τοῦ τε προεκδοθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ συνοδικοῦ γράμματος, καὶ τοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὄρισμοῦ, παρεμποδίζουσι τὴν σὴν θεοφιλίαν ἐκ τῆς περιλαβῆς τῶν κινήτων, καὶ ἀκινήτων πραγμάτων, τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν Σερβίων ἐξηρωθέντων καὶ τέλεον ἀφανισθέντων δύο μοναστηρίων, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ γίνονται παραίτιοι σκανδάλου, ἐπιφέροντες οὐ τὴν τυχοῦσαν ζημίαν πρὸς τὴν θεοφιλίαν σου. τούτου χάριν κατὰ τῶν τοιούτων ἐδέησε τὸ παρὸν ἡμέτερον ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον. καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερέμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι καὶ ὅποιοι τῶν χριστιανῶν τῆς πολιτείας Σερβίων, καὶ τοῦ χωρίου Κάλιανη λεγομένου, μικροὶ ἢ μεγάλοι, νέοι ἢ γέροντες, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοὶ ἀπ' ἐναντίας φερόμενοι, τοῦ τε προεκδοθέντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος, καὶ τοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὄρισμοῦ, παρεμποδίζουσι τὴν θεοφιλίαν σου ἀπὸ τῆς περιλαβῆς τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων κατὰ πάντα δίκαιον λόγον ἀνηκόντων σοι, ἂν μὴ ἅμα τὸ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δικαίου ἀποφάσεως γράμμα ἀποστῶσι τοῦ τοιούτου αὐτῶν παραλόγου ἐπιχειρήματος, ἀλλὰ φαινόμενοι ἀπειθεῖς, καὶ παρήκοοι καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης καὶ δικαίας ἀποφάσεως, παρακούσωσιν ὡς προφανῶς φιλάδικοι καὶ ἀνυπότακτοι, κακοκέφαλοί τε, καὶ σκληροτράχηλοι, καὶ διεστραμμένοι ἀφωρισμένοι εἴησαν, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι, αἱ πέτραι καὶ ὁ οἶδηρος λυθείησαν, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, κληρονομήσειεν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζέ, καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, καὶ προκοπήν οὐ μὴ ἴδοιεν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀρὰς πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων, ἐξ ἀποφάσεως:

1. Νῦν χωρίον ΑΙΑΝΗ. Βλ. Μ. Δήμητσα, Ἡ Μακεδονία ἐν λίθοις φθεγγόμενους καὶ μνημείους σωζομένους, τόμ. Α' σελ. 219 καὶ ἐξῆς.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῶ ἑπτακοσιοστῶ ἑβδομηκοστῶ πέμπτῳ κατὰ μῆνα Ἀπριλλίον.

Ἐν μηνί Ἀπριλλίῳ Ἰνδικτιῶνος Θ'

† ὁ Ἐφέσου Μελέτιος	† ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος
† ὁ Νικαίας Ἀνθιμος	† ὁ Κρήτης Ζαχαρίας
† ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς	† ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος
† ὁ Σηλυβρίας Παρθένιος	† ὁ Λέρκων Ἀνανίας
† ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος	† ὁ Σερωῶν Ἀγάπιος

Σημείωσις

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐντύπου Εὐαγγελίου ἐκδ. Βενετίας τοῦ 1539, ἐναποκειμένου σήμερον εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Κοζάνης, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις τοῦ 1834 :

† τὸ θίον καὶ ιερὸν εὐαγγέλιον ὑπάρχει ἐκ τῆς μονοῖς των ἁγίων Θεωδώρων τῆς ἐπονομαζομένης τοῦ σιδέρι καὶ ἐδέθη δια χειρὸς γαβροῦλ ιερομονάχου βατοπεδινοῦ ὁ ἐκ θεταλίας ἐκ χορίων βελεσιτλῆς (ἡ τελευταία λέξις δυσανάγνωστος).

Ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθείας πλευρᾶς τοῦ τελευταίου φύλλου ὑπάρχει δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις :

, Ζ ξ δ

† τὸ θεῖον καὶ ἅγιον εὐαγγέλιον τοῦτω ὑπάρχει τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, τῆς ἐπικαλουμένης νέας μονῆς, τῆς ὄν εἰς τὰ σέρβια. πλησίον τοῦ φάραγγος, ἐν τῷ ἄνω μέρει αὐτοῦ. καὶ εἴ τις βουληθῆ ὑστερηῆσαι αὐτὸ ἐκ τὴν τοιαύτην μονήν, νὰ ἔχει τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων ιη' θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπεραγίαν θ(εοτό)κον εὐρεῖν ἀντίδικον, ἐν τῇ δευτέρῳ ἐπελεύσει τοῦ υἱοῦ αὐτῆς.

, Ζ ξ δ

Ἐπίσης εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ παράφυλλον παλαιᾶς ἐκδόσεως Παρακλητικῆς, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐνθύμησις τοῦ 1715 :

, ᾠ ψ ι ε '

† κτῆμα πέφυκεν τῆς μονῆς τῶν κανονικῶν, ἡ παροῦσα βίβλος, τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων μαρτύρων Θεοδώρων, τῷ κάτω κοινοβίῳ ἐδέθη δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις, διὰ χειρὸς Νεοφύτου οἰκτροῦ ἱερομονάχου, οἱ βουλόμενοι δὲ ταύτην συλλήσε τῆς μονῆς αὐτῶν, εἴη ὑπόδικοι καὶ συγκαθε-

δροι τῶ πατρὶ αὐτῶν Ἰουδα, ὡς συνήγοροι καὶ ἐπόμενοι ἐκείνου. ἔχοιεν καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν θεοφόρων | πατέρων.

*Υπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς :

† οἱ ἀρχηγοὶ τῆς αὐτῆς θείας καὶ ἱεραῆς μονῆς, ἐκ τοῦ οἴνου ὀλίγον ἀπέχρηθε, ἵνα οὐ ὑμῖν γένηται.

4. Πατριάρχου Σεραφείμ γράμμα πρὸς Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν

Παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ ἕτερον πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ ἔτους 1761, τὸ ὁποῖον συναντῶμεν ἀντιγεγραμμένον εἰς τὴν σελ. 10 τοῦ τεμαχίου 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 χ)φου Κοζάνης καὶ εἰς τὸ φ. 239^ν — 240^ν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 66 χ)φου Κοζάνης¹⁾. Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ χ)φου 6 φαίνεται ἀκριβέστερος, παρέλαβε δέ, ἐκτὸς τῆς ἡμερομηνίας, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριάρχου Σεραφείμ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων. Ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ χ)φου 66 προσπαθεῖ νὰ ἀπομιμηθῇ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ πρωτοτύπου.

Διὰ τοῦ γράμματος τούτου ἀναγγέλλει ὁ Πατριάρχης Σεραφείμ τὴν λήψιν πονήματος τοῦ Βουλγάρου, τὸν βεβαιοῖ ὅτι τὸ ἀνέγνωσε καὶ τὸν συγχαίρει.

† Σεραφείμ ἐλέφ θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἴκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐοσιώτατε ἐν ἱεροδιακόνοις, καὶ διδάσκαλε σοφολογιώτατε τῆς καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῆς σχολῆς κὴρ Εὐγένιε, τέκνον ἐν κῶ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν μειριότητος, χάρις εἶη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν εὐχή, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. 5
Εἰ τῶν δικαιοτάτων καθέστηκε τοὺς περὶ τι πονήσαντας γεναῖον, καὶ τούτων δὲ τῶν ἐπικαίρων καὶ χαμαὶ ἐρχομένων, τιμῶν τε τῶν προσηκουσῶν, καὶ ἐπαίνων τῶν ἐφαρμοζόντων, τοῖς προκαθημένοις ἐπαξιοῦσθαι, ἵνα τότε εὐγνωμον τούτων ἀναφανῇ, καὶ τὸ πρόθυμον ἐκείνων ἐς αἰὲ ἀκμάζον, ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖν ἔχη, μειούμενον μὲν μηδέποτε, αὖξον δὲ αἰεί 10
ποτε, οἷοιεί τιμι ὕδατι ἐκείνοις ἀρδευόμενον, πολλῶ γε μᾶλλον ἐνδίκῃ τοὺς, ὅσοι πνευματικόν τε ἦτι εἰργάσαντο, ἢ ἄλλους δι' ὧν εἶπον, καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς γράψαντες ἐπαφῆκαν ἐργάζεσθαι μνουμένοις παρώτρυναν, διδάσκαλον ἀκάματον αὐτοῖς μέχρις αἰῶνος δυσμῶν τοὺς λόγους καταλιπόντες καὶ τοσοῦτο

7 ἐπικαίρων χ)φ 66. 9 εὐγνωμον χ)φ 66. 9 τούτου χ)φ 66. 12 ἦ τι]ῆτοι χ)φα.

1. Πρὸβλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Ἀρχεῖα καὶ Βιβλιοθήκαι Δυτικῆς Μακεδονίας σελ. 35-36 καὶ σελ. 13 χ)φον 6.

πλέον, ὅσῳ καὶ ταῦτα ἐκείνων προέχεται καὶ προτίεται. Εὐθέντος δεξαμένη
καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν τὸ περὶ τῶν τοῖς θεοφωτοθεῖσιν ἐπαπορουμένοις πόνοις
ἀτρώτοις πονηθέν σοι καὶ πρὸς αὐτὴν προπονηθέν, καὶ τοῦτο ἐπιμελῶς καὶ
20 ἐσκεμμένως διαγνοῦσα, καὶ ἀκριβῶς ἐπιγνοῦσα, ἐκ κέντρον ψυχῆς ἀντιδίδοσί
σοι, καὶ ἀντιβραβεύεται τὴν παρὰ τοῦ πρσ, νιοῦ τε καὶ πνς ἁγίου χάριν καὶ
εὐλογίαν, βραβεῖον εἰς αἰεὶ διαμένον, καὶ ὁποιοῦδέποτ' ἂν ἄλλου, ἀνώτερόν τε
καὶ ὑπερκείμενον, ἐπιφωνοῦσα δέ σοι καὶ τὸ Κυριακόν: εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ
πιστέ, ἐπὶ περισσοτέρων σε καταστήσω, προσεπεύχεται, ἵνα ἐπὶ τοιαύταις τὸ
25 πλεῖστον αἰτίαις τὸν καλὸν τοῦτον ζῆλον ζηλεύσης καὶ περὶ τοιαύτας πραγμα-
τείας τὸ πλέον τῶν ἰδρώτων σου καταβάλης, σκύδρομον λαμβάνων καὶ ἀρω-
γόν, τὸν τὰ ἐννεγήκοντα ἐννέα καταλιμπάνοντα, καὶ περὶ τὴν εὐρεσιν τοῦ
πλανωμένου ἐνασχολούμενον. οὐτινος τε καὶ ἤδη ἢ εἰς τὴν πατρικὴν γνησίαν
ἀγέλην ἐπιστροφῆ, ἄρρητον ἡμῖν χαρὰν κοινῇ ἐνέσταξεν, ἀνεωγμέναις ἀγκά-
λαις αὐτὸν ὑποδεξαμένοις ἐκλιπαροῦμεν δὲ τὸν φωτίσαντα ἅγιον Θεόν, ἵνα
30 αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ διαφυλάξῃ τε ἀμεταθέτους καὶ ἀκλονήτους ἐπὶ
τῇ τῆς ἀνατολικῆς, καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ὁμολογίᾳ, ἐλλάμψη
δὲ καὶ πλήθουσιν ὄλοις, καὶ γένεσι τούτοις συναριθμηθῆναι, ἵνα ἐν μιᾷ ὁμο-
λογίᾳ δοξάζεται τὸ πανάγιον αὐτοῦ ὄνομα, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος,
καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ σοῦ. αψξα:

Ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ 8, ἰνδικτιῶνος θ.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χ(ριστῷ) εὐχέτης

- † ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Νικαίας Ἱερεμίας καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Μητυλίνης Ἀνθιμος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Σοφίας Ἱερεμίας καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Προικονήσου Νικηφόρος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- (δευτέρα στήλη)
- † ὁ Νικομηδείας Γαβριήλ καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Δέρκων Σαμουήλ καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Σερρών Ἰωαννίκιος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Μεσημβρίας Ἀνθιμος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Βάρνης Καλλίνικος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης
- † ὁ Φερσάλων Δωρόθεος καὶ ἐν Χῶ εὐχέτης.

Κοζάνη, Σεπτέμβριος 1939

ΝΙΚ. Π. ΔΕΛΙΑΛΗΣ

15 ὅσῳ]ἄποι χ)φ 66. 15 προέχετε χ)φ 6 καὶ 66. 17 προπονηθέν]προφονηθέν γ)φα. 19
χάριν]εὐχὴν χ)φ 66. 20 ὁποιοῦδέποτ-οὖν χ)φ 66. 23 τοιαύτης χ)φ 66. 26 οὗτος τε χ)φ 66.
28 μετ' αὐτόν χ)φ 66. 34 ἰνδικτιῶνος θ παραλείπει χ)φ 6. 35 κέξης παραλείπει χ)φ 66.